Euroopan parlamentti
2019-2024

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta
Puheenjohtaja

7.11.2023

David McAllister
Puheenjohtaja
Ulkoasiainvaliokunta
Bryssel

Asia: Lausunto ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa ja Euroopan unionin toiminnasta tällä alalla – vuosikertomus 2023 (2023/2118(INI))

Arvoisa puheenjohtaja

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokuntaa on pyydetty antamaan edellä mainitussa menettelyssä lausunto valiokunnallenne. Valiokunta päätti kirjallisella menettelyllä 13. heinäkuuta 2023 antaa kyseisen lausunnon kirjeen muodossa.

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta käsitteli edellä mainittua asiaa kokouksessaan 7. marraskuuta[1]. Viimeksi mainitussa kokouksessa se päätti pyytää asiasta vastaavaa ulkoasiainvaliokuntaa sisällyttämään jäljempänä esitetyt ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy.

Kunnioittavasti

Robert Biedroń

[1] Lopullisessa äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Isabella Adinolfi, Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Maria da Graça Carvalho, Rosa Estaràs Ferragut, Seán Kelly, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Radka Maxová, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Sirpa Pietikäinen, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans, Angelika Winzig, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

EHDOTUKSET

1. tuomitsee ihmisoikeuksien jatkuvan taantumisen, mukaan lukien naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikkenemisen, ja toteaa, että tämä uhkaa erityisesti naispuolisia toimittajia, aktivisteja ja ihmisoikeuksien puolustajia, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien puolustajat mukaan luettuina, ja tämä kohdistuu johdonmukaisesti näihin; tuomitsee vakavat ihmisoikeusrikkomukset Afganistanissa talebanien valtaannousun jälkeen ja erityisesti sukupuolten erotteluun perustuvan toimintapolitiikan, jolla pyritään polkemaan naisten ja tyttöjen oikeuksia; tuomitsee Iranin parlamentin sen antaman julman uuden lainsäädännön vuoksi, jonka mukaan hijab-sääntöjä rikkoville naisille määrätään ankarampia rangaistuksia; vahvistaa vankkumattoman tukensa Iranissa toimivalle Nainen, elämä, vapaus -liikkeelle; katsoo myös, että demokratian toimiminen edellyttää ihmisoikeuksien kunnioittamista; kehottaa jälleen panemaan täysimääräisesti täytäntöön sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan kolmannen unionin toimintasuunnitelman ja asettamaan sukupuolten tasa-arvoa ja naisten ja tyttöjen voimaannuttamista koskevan politiikan ensisijaiseksi tavoitteeksi EU:n ulkosuhteissa sekä kahdenvälisesti että monenvälisillä foorumeilla; korostaa, että perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittamisen on kuuluttava välttämättömänä osana EU-jäsenyysprosessiin; korostaa, että ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltioperiaate ovat toisistaan riippuvaisia ja että kaikkien EU:n jäsenvaltioiden on kunnioitettava EU:n arvoja kaikilta osin; korostaa, että EU:n on vaalittava perusoikeuksia keskittyen tässä erityisesti ulkoiseen ulottuvuuteen, jotta se voi olla luotettava toimija ulkosuhteissa Euroopassa ja maailmanlaajuisesti, myös naisten ja hlbti-henkilöiden kannalta; korostaa tässä yhteydessä, että sukupuolten tasa-arvon vastaiset, demokratian vastaiset ja homofobiset aloitteet ovat lisääntymässä jäsenvaltioissa; korostaa, että Puolassa vuonna 2019 käyttöön otetuilla hlbti-vapailla alueilla ja Slovakiassa homofobian vuoksi tehdyillä murhilla ei ole sijaa unionissa, ja kehottaa populistisia puolueita kyseisissä jäsenvaltioissa kunnioittamaan yksilön ihmisarvoa toimimalla suvaitsevaisesti; panee merkille, että seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, jotka ovat perusoikeuksia, taantuvat yhä enemmän, ja korostaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin kohdistuvat hyökkäykset ovat epädemokraattisten toimijoiden vakiintunut taktiikka oikeuksien ja vapauksien heikentämiseksi entisestään Euroopan unionissa ja kansainvälisesti;

2. korostaa, että naiset ja tytöt, mukaan lukien hlbti-henkilöt, ovat muita haavoittuvaisempia konflikteissa; tuomitsee Venäjän ilman edeltävää provokaatiota aloittaman laittoman hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan ja sen aiheuttamat suhteettomat seuraukset naisille ja tytöille; panee merkille ukrainalaisten naissotilaiden ja taistelujen ulkopuoliseen tukitoimintaan osallistuvien naisten rohkeuden, sillä he muodostavat toisen puolustuslinjan paikan päällä; kehottaa asettamaan Venäjän vastuuseen kaikista naisiin ja tyttöihin kohdistuvista ihmisoikeusrikkomuksista, mukaan lukien kaikki sukupuolistuneen väkivallan tapaukset, kuten seksuaalinen väkivalta ja raiskaukset; kehottaa varmistamaan, että kaikki uhrit voivat saada oikeutta;

3. tuomitsee jyrkästi kaikenlaisen sukupuolistuneen väkivallan ja vaatii päättäväisiä toimia, joilla lopetetaan seksuaalinen väkivalta sodankäynnin välineenä, suojellaan ja autetaan uhreja ja parannetaan heidän oikeussuojaansa; panee merkille, että YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1820 (2008) mukaisesti raiskaukset ja muut

seksuaalisen väkivallan muodot voivat olla sotarikoksia, rikoksia ihmisyyttä vastaan tai joukkotuhonnan tunnusmerkit täyttävää toimintaa; kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan velvoitteitaan, jotka koskevat tällaisista teoista vastuussa olevien henkilöiden asettamista syytteeseen, ja korostaa, että on tärkeää lopettaa rankaisemattomuus; panee huolestuneena merkille naisten sukuelinten silpomisen, lapsi- ja pakkoavioliitot, kunniaväkivallan, moraalipoliisitoiminnan sekä naisten ja tyttöjen kaupan; pitää myönteisenä EU:n liittymistä Istanbulin yleissopimukseen ja kannustaa kaikkia Euroopan maita panemaan sen täytäntöön; korostaa, että on tärkeää määritellä sukupuolistunut väkivalta SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdan mukaiseksi rikollisuuden alaksi, ja toteaa jälleen, että suostumuksen puuttumisen perusteella määritelty raiskaus on kriminalisoitava EU:n lainsäädännön nojalla;

4. korostaa, että etnisiin, uskonnollisiin ja vakaumuksellisiin vähemmistöihin kuuluvilla naisilla ja tytöillä on muitakin suurempi riski joutua sukupuolistuneen väkivallan ja syrjinnän kohteeksi; korostaa, että hlbti-henkilöihin kohdistuva syrjintä on jatkuvaa, ja kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tuomitsemaan yksiselitteisesti kaikenlaisen leimaamisen, viharikokset ja vihapuheen, vainoamisen, niin kutsutut eheytysterapiat, intersukupuolisten henkilöiden sukuelinten silpomisen, korjaavan raiskauksen ja kaikenlaisen väkivallan;

5. korostaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat ihmisoikeuksia ja että EU:n jäsenvaltioiden on noudatettava niitä kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaisesti, ja on syvästi huolissaan siitä, että sukupuolten tasa-arvo ja seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet taantuvat maailmanlaajuisesti ja myös EU:ssa; tuomitsee Puolan perustuslakituomioistuimen lokakuussa 2020 tekemän päätöksen ja Unkarin hallituksen päätöksen pakottaa aborttia hakevat kuuntelemaan sikiön sydämenlyöntiä ja kehottaa kumoamaan päätökset välittömästi; korostaa, että on tärkeää toimia johtavana esimerkkinä ja kehottaa jälleen sisällyttämään oikeuden lailliseen ja turvalliseen aborttiin EU:n perusoikeuskirjaan; kehottaa EU:ta asettamaan etusijalle seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien saavutettavuuden osana ihmisoikeuksien edistämistä ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista; kehottaa tukemaan ihmisoikeuksien puolustajia ja kansalaisjärjestöjä, jotka tukevat ja edistävät seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien saavutettavuutta ja joiden työtä uhkaa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventuminen; korostaa, että tarvitaan sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaa humanitaarista apua, jotta se voi tavoittaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat avun tarvitsijat; kehottaa varmistamaan seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien palvelujen yleisen saatavuuden ja erityisesti pääsyn terveyskeskuksiin, joissa on seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyviä palveluja, mukaan lukien kattava perhesuunnittelu, ehkäisy ja puolueeton tieto, synnytystä edeltävä, synnytyksen aikainen ja synnytyksen jälkeinen hoito sekä HIV-hoito, mukaan lukien PEP/PrEP-lääkkeet; toteaa jälleen, että laadukkaiden ja kattavien seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja siihen liittyvien oikeuksien ja palvelujen epääminen on sukupuolistuneen väkivallan muoto; korostaa, että naisilla ja tytöillä on oltava konfliktin ja pakkomuuton aikana jatkuvasti mahdollisuus saada seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluja, mukaan lukien mahdollisuus turvalliseen synnytykseen, perhesuunnittelupalveluihin, lailliseen ja turvalliseen aborttiin tai raiskauksen jälkeiseen kliiniseen hoitoon; kehottaa osoittamaan rahoitusta välttämättömien ja ihmishenkiä pelastavien seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelujen tarjoamiseen YK:n

vähimmäisperuspalvelupaketin mukaisesti; tuomitsee muut jatkuvat yritykset leimata seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuoltoa ja heikentää sen saatavuutta; tuomitsee kaikki sellaisiin aktivisteihin kohdistuvat uhkaukset, hyökkäykset ja rangaistukset, jotka auttavat naisia saamaan ehkäisyä tai abortin, myös Justyna Wydrzynskan tuomitsemisen Puolassa maaliskuussa 2023;

6. korostaa, että on tärkeää varmistaa tyttöjen pääsy laadukkaaseen koulutukseen ja varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet, sillä ne ovat edellytys naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiselle ja heidän oikeuksiensa täysimääräiselle toteutumiselle; muistuttaa ikätasoisen ja näyttöön perustuvan kattavan seksuaalikasvatuksen merkityksestä sekä EU:ssa että sen ulkopuolella sukupuolistereotypioiden ja haitallisten yhteiskunnallisten normien poistamiseksi; panee merkille, että sellainen kattava koulutus, jossa opiskellaan muun muassa luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM-aineet) kaltaisia tiedeaineita, on tärkeää niin osaamisen, ihmisarvoisen työn ja tulevaisuuden työpaikkojen hankkimisen kuin sukupuolistereotypioiden ja ennakkoluulojen murtamisenkin kannalta.

LIITE: LUETTELO YHTEISÖISTÄ TAI HENKILÖISTÄ, JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA

Valmistelija on yksin vastuussa seuraavan luettelon laatimisesta. Valmistelija on saanut tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan lausuntoa ennen sen hyväksymistä valiokunnassa:

Yhteisö ja/tai henkilö
Valmistelija ilmoittaa, ettei hän ole saanut tietoja miltään yhteisöltä tai henkilöltä. Valmistelija: Arba Kokalari